

Indisk politikk og pandemihåndtering viser et samfunn i kri

Kerala, et mot

Olle Törnquist

**MED ANDRE
ORD**

I den offentlige samtalen er India fortapt. Demokratiet forfaller, og den religiøse høyrepopulismen tar over. Kongresspartiet er maktesløst, og muslimene nektes fullverdig statsborgerskap. Den markedsdrevne veksten øker ulikheten, og helsevesenet klarer ikke å håndtere covid-19. Vanlige folk har ofte ikke noe å leve av, og migrantarbeiderne drives ut på veiene. Mange dør hjelpeløse i hjemmene sine, og krematoriene er fremdeles fulle. Mye av dette stemmer. Likevel savner man et annet spørsmål: Finnes det motkrefter, alternativer?

Svaret er ja. I det siste delstatsvalget tapte statsminister Modis BJP-parti i Vest-Bengal. For øvrig er motstanden sterkere i sør, der sosio-religiøse reformbevegelser har redusert kasteundertrykkelsen. I Tamil Nadu fikk BJP bare 4 av 234 mandater og i Kerala ikke en eneste. Keralas 35 millioner innbyggere har dessuten et alternativ. Venstrealliansen med liberalerne fikk tillit til å bekjempe pandemien gjennom demokrati og velferd, med sikte på bærekraftig utvikling. Det har blitt lagt merke til i India, i internasjonale medier som The Guardian og New York Times og blant forskere som nobelprisvinnerne Amartya Sen og Joseph Stiglitz. Men her hjemme er det stille, til tross for at vel alle drømmer om slike alternativer.

Hvordan kan Kerala gå mot strømmen? Hva er hemmeligheten?

Keralas historiske lærdommer minner om måten liberalere og sosialdemokrater bygget Norden på. Allerede fra 1870-tallet bekjempet sosio-religiøse folkebevegelser kolonialisme og kasteundertrykkelse. Fra 1930-tallet gjorde flere av dem felles sak med radikale bønder og arbeidere i kampen for sivile, politiske og sosiale rettigheter. Sosialistene samarbeidet først med liberalerne og andre innen Kongresspartiet, før de sluttet seg til kommunistene. Men målet var å virkeliggjøre den sosialdemokratiske agendaen som kongressen hadde forlatt, inkludert jordreformer og velferdsprogrammer, noe venstresida gjennomførte på 1950- og 1960-tallet.

Likevel var det ikke nok. Selv om nivået for utdanning, helsevesen, faglig organisering og jordreformer er det beste i India, økte ikke produksjonen som forventet, og industrialiseringen sto i stampe. Mange skaffet seg fordeler gjennom politiske kontakter og spekulasjon, eller brukte god utdanning til å skaffe seg godt betalte jobber utenfor Kerala, særlig i golfstatene. Slike tilbakeslag var vanlige i den

FAKTA

Desentralisering i India:

Medienes rapportering fra India den siste tida har vært preget av krisebeskrivelser: demokratisk forfall og religiøs fundamentalisme samt kollaps i helsevesenet som følge av covid-19.

I denne teksten skriver Olle Törnquist om delstaten Kerala, sørvest i India, der desentralisert demokratisk styring har gjort det mulig å håndtere pandemien.

Han skriver også at velferdsordninger og folkelig deltakelse har vært med på å bremse hindu-nasjonalismens framvekst i delstaten.

Teksten blir også publisert på ETC.se.

Om forfatteren:

Törnquist er professor i statsvitenskap og utviklingsforskning ved Universitetet i Oslo.

«tredje verden», men Kerala fant nye løsninger. Fra 1980-tallet klarte en bred dannelsesbevegelse i sivilsamfunnet å bryte stagnasjonen. Aktivistene gjorde Kerala til den første delstaten i India der de fattigste kunne lese og engasjere seg på rimelig jevne vilkår i samfunnet. Dessuten ble de lokale ressursene kartlagt for å fremme bærekraftig utvikling og samarbeid mellom bøndene. Initiativene bidro til at fronten ledet av venstresida vant valget i 1996 og gikk med på radikal desentralisering til demokratisk valgte kommuner. Disse fikk betydelige ressurser til egne utviklingsprosjekter, forutsatt at planleggingsmyndighetenes råd ble fulgt, og at folk flest fikk delta i arbeidet. Alt var ikke vellykket, men takket være rettigheter, jordreform og demokratisk deltakelse har ikke eliten kunnet dominere de lokale institusjonene og prosjektene, noe som er vanlig andre steder.

Den demokratiske desentraliseringen gjorde at venstresida først kunne overvinne Nipah, det verste viruset av alle (et virus som spres av flygehunder og påvirker nervesystemet; det finnes ingen medisiner mot det, og dødeligheten er på 50–75 prosent hos alvorlig syke),

deretter håndtere en rekke naturkatastrofer med oversvømmelser og jordskred, og til slutt bekjempe korona på en effektiv og sosial rettferdig måte.

HJELP I NØDEN: Lokale organisasjoner i Kerala deler ut dagligvar

Allerede da det første koronatilfellet ble oppdaget i januar 2020, ble det lokale helsevesenet mobilisert til å gi folk informasjon om hvordan man beskytter seg, tester og sporer smitten samt organisere lokale karanteneordninger – kombinert med økonomisk og sosial støtte til dem som rammes, inkludert matkasser og suppekjøkken i samarbeid med sivilsamfunnet. Helsepersonell sørger for at alvorlig syke kommer på sykehus, blant de beste i landet. Fram til april 2020 klarte man å bremse viruset til et minimum, og helseministeren, læreren K.K. Shailaja, fikk internasjonal idolstatus. Mens Sveriges privatisering og New

se, men delstaten Kerala viser at det finnes et alternativ.

Eksempel

ten må lokale organisasjoner samarbeide på delstatsnivå. Ellers går det som da den delta- gende budsjetteringen i brasili- anske Porto Alegre ikke kunne sette en stopper for korrupsjonen i hovedstaden. Og autoritære systemer er ingen løsning. Ikke engang Kinas kommunistparti kunne koordinere produksjonen i folkekommunene, men gikk over til Deng Xiaopings markedsløs- ninger, i korrupt samarbeid mellom partiledere og forret- ningsmenn.

Nå prøver Kerala seg fram. Koronasituasjonen er alvorlig, men under kontroll. Helsevese- net koordineres på distriktsnivå og inkluderer private aktører. Og i motsetning til Modis India tar man ansvar for folks velferd. Før lokalvalget i desember lovet sentrum/venstre-fronten støtte og jobber – og responsen var overveldende. Før delstatsvalget i april ble det dessuten lansert en plan om å bygge videre på gode løsninger innen helse og utdan- ning med sikte på kunnskapsba- sert utvikling, sammen med næringsliv fra utlandet og resten av India. Resultatet ble at den sittende regjeringen for første gang på førti år fikk fornyet tillit. Og forskningen er entydig: Velgerne stemte ikke på person, men på parti og politikk; de verdsatte den effektive og sosialt rettferdige håndteringen av naturkatastrofene og pandemien, og de var positive til utviklings- planene.

Det er vanskelig å tenke seg noe mer håpefullt i dagens globale sør. Keralas brede allianse for helse og velferd – som også kan samle ulike aktører til et demokratisk og bærekraftig utviklingsprogram, likner ikke bare sosiale og grønne «dealer» i Skandinavia og USA. Den passer også med andre positive erfaringer i sør. Ifølge min sammenlig- nende forskning er det avgjøren- de elementet demokratisk medvirkning av sterke idé- og interesseorganisasjoner. Uten slik medvirkning er det fare for at en populistisk politiker vil kunne dominere. Kerala har fordel av demokratiske deltakelse lokalt, men noe tilsvarende mangler på overgripende nivå. Dette kan i beste fall bygges nå, når nye velferdsprogrammer og satsin- gen på kunnskapsbasert utvik- ling skal virkeliggjøres. Det blir ikke enkelt. Men hvis man ikke bare vil forferdes av politiske og menneskelige katastrofer, som i Modis India, men også motvirke dem, finnes det altså et alternativ å lære av, samarbeide med og investere i.

Olle Törnquist

olle.tornquist@stv.uio.no

Oversatt av Lars Nygaard.

er til folk som er rammet av koronapandemien. Bildet er fra forrige måned.

FOTO: R.S. IYER, AP/NTB

Public Management har ført til forferdelig høye dødstall, gjorde Keralas demokratiske desentrali- sering og folkelige deltagende underverker.

Takket være velferdsarbeidet kunne man også stå imot hindu- fundamentalistenes religiøse provokasjoner og innskrenkinger av rettigheter. Frivillige tiltak og lokal ressursmobilisering motvirket dessuten sentralregje- ringens forsøk på å strupe tilførselen av skatteinntekter, som kontrolleres sentralt. Selvhjelpen var naturligvis utilstrekkelig, men til New Delhis store ergrelse skapte Keralas udogmatiske finansmi- nister Thomas Isaac (som tidligere har ledet arbeidet for desentralisering og folkelig planlegging) et kompletterende

internasjonalt investeringsfond for infrastruktur, utdanning og helsevesen.

Men: Kerala er ikke noen selv- stendig øynasjon som Taiwan eller New Zealand, som kan stenge grensene. Situasjonen ble forverret da 1,4 millioner migrantarbeidere vendte tilbake. (Sammenlign gjerne med antallet migranter Sverige og Norge mener å kunne håndtere.) I tillegg kom familiesammenkom- ster ved høytider. Så smittespre- dningen økte, og mange trengte jobb og støtte. Det kunne ikke bare håndteres lokalt.

Midtveis i 2020 sto Kerala derfor overfor liknende proble- mer som i Sverige, med manglen- de koordinering av stat, regioner, kommuner, frivillige organisasjo-

ner samt private aktører. Keralas vellykkede desentralisering hadde ikke blitt komplettert med institusjoner for bredere samar- beid i stor nok grad. Kommunene kan ikke selv ta ansvar for velferden når stadig flere jobber

«Det er vanskelig å tenke seg noe mer håpefullt i dagens globale sør»

utenfor den lokale økonomien. Den lokale økonomien må koples til den eksterne, og den offentlige planleggingen må skje i samar- beid med private aktører. Dessu-